

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**Історико-філософський факультет****Кафедра історії України**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
«01» 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

для студентів

спеціальності: **061 Журналістика**

освітнього рівня: **першого (бакалаврського)**

освітнього рівня: **061.00.03 Видавнича справа та редагування**

Київ 2020

Розробник:

Тарасенко Ольга Олексіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України

Викладач Тарасенко Ольга Олексіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії України Протокол № 1 від 27 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри д.і.н., професор **О.О. Салата**

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 061.00.03 *Видавнича справа та редагування*

кандидатом наук із соціальних комунікацій, доцентом **Вернигорою Ніною Миколаївною** _____ 2020р.

Гарант освітньої програми **Вернигора Ніна Миколаївна** (_____)

Заступник декана **Завадський В.М.** ()

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	денна
<i>«Українські студії»</i>		
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>6/180</i>	
<i>Курс</i>	<i>1</i>	
<i>Семестр</i>	<i>1</i>	
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>2</i>	
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>6</i>	
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>180</i>	
<i>Аудиторні</i>	<i>70</i>	
<i>Модульний контроль</i>	<i>10</i>	
<i>Семестровий контроль</i>	<i>30</i>	
<i>Самостійна робота</i>	<i>70</i>	
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>екзамен</i>	
<i>Змістовий модуль «Історія української культури»</i>		
<i>Курс</i>	<i>1</i>	
<i>Семестр</i>	<i>1</i>	
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>3</i>	
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>4</i>	
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>120</i>	
<i>Аудиторні</i>	<i>42</i>	
<i>Модульний контроль</i>	<i>3</i>	
<i>Семестровий контроль</i>	<i>15</i>	
<i>Самостійна робота</i>	<i>57</i>	
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>іспит</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: ознайомлення студентів із сутністю історико-культурних процесів в Україні. Дисципліна спрямована на формування наступних загальних і спеціальних компетентностей освітніх програм підготовки:

Загальна компетентність (ЗК4). Здатність працювати в команді. Здатність до міжособистісної взаємодії. Здатність працювати автономно. **Загальна компетентність (ЗК6).** Здатність проявляти когнітивну гнучкість. Здатність опановувати знання і розуміти предметну сферу та професійну діяльність. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу

інформації з різних джерел. **Загальна компетентність (ЗК7).** Здатність орієнтуватись на високий результат. Здатність навчатись і оволодівати сучасними знаннями. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання з дисципліни:

Демонструвати спроможність ефективно працювати в команді. Координувати виконання завдання із завданнями колег (**ПРН 4**). Демонструвати когнітивну гнучкість, готовність до навчання впродовж життя, здатність до самоосвіти (**ПРН 6**). Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел. Спроможність аналізувати, систематизувати й використовувати у професійній сфері сучасні знання (**ПРН 7**).

Навчальні результати: сформувати у студентів цілісне розуміння історико–культурних процесів, що відбувалися на українській землі; виробити вміння оцінювати та узагальнювати історико-культурні явища, розуміти місце історії і культури країни у всесвітньому цивілізаційному історико-культурному процесі.

Курс «Українські студії: Історія української культури» є змістовим модулем «Українських студій» і має спільний іспит із курсом «Українські студії: Культура усного і писемного мовлення».

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 ІСТОРИЧНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНЦІВ У ДАВНІЙ ТА СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ ПЕРІОДИ. ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР УКРАЇНИ							
Тема 1. Україна: цивілізаційний вимір	7	2	-				5
Тема 2. Давня історія України	9	2	2				5
Тема 3. Середньовічна історія України	9	2	2				5
Тема 4. Українська культура: сутність і витоки. Культура України-Русі доби високого середньовіччя (кінець Х – перша половина ХІІІ ст.)	9	2	2				5
Модульний контроль	2	2					
Разом:	36	8	8				20
Змістовий модуль 2 ІСТОРИЧНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНЦІВ ПІЗЬНОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬО НОВОГО ЧАСУ							
Тема 5. Ранньонова історія України	14	2	2				5
Тема 6. Українська культура пізнього середньовіччя (друга половина ХІІІ-ХVІ ст.) та ранньонового часу (ХVІІ-ХVІІІ ст.)	16	4	2				10
Модульний контроль	2	2					
Разом	32	6	4	-	-		15

Змістовий модуль 3 ІСТОРИЧНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНЦІВ НОВОГО ТА НОВІТНЬОГО ЧАСУ. УКРАЇНЦІ. ТРАДИЦІЙНА УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА							
Тема 7. Нова історія України	9	2	2				5
Тема 8. Українська культура нового часу	9	2	2				6
Тема 9. Новітня історія та культура України	9	2	2				5
Тема 10. Українці. Традиційна українська культура	11	2	4				6
<i>Модульний контроль</i>	4	4					
<i>Разом</i>	42	8	10	-	-	-	20
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів (іспит)</i>	15						
<i>Усього</i>	120	22	20	-	-	-	57

Програма навчальної дисципліни для денної форми навчання

Змістовий модуль 1

ІСТОРИЧНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНЦІВ У ДАВНІЙ ТА СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ ПЕРІОДИ. ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР УКРАЇНИ

Тема 1. Україна: цивілізаційний вимір

Лекція 1. Україна: цивілізаційний вимір

Мета, завдання курсу, література. Україна в контексті цивілізаційного розвитку.

Україна у сфері історико-цивілізаційних процесів Європи і світу. Проблеми цивілізаційної визначеності сучасної України.

Основні поняття теми: цивілізація, глобальна цивілізація, світова цивілізація, локальна цивілізація, порубіжна цивілізація, менталітет, архетип, макрохристиянський світ, православно-східнослов'янська цивілізація, західно-православна субцивілізація, індустріальна цивілізація, історико-цивілізаційний процес.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; II: 3; 23; 25; 46; 63; 68; 81; 82; 85; III: 3; 5; 6; 7; 8; 9].

Тема 2. Давня історія України

Лекція 2. Давня історія України

Кам'яна доба. Початок доби металів. Перші кочівники Північного Причорномор'я. Кіммерійці. Скіфи. Сармати. Антична цивілізація в Північному Причорномор'ї. Давні слов'яни.

Основні поняття теми: первісне суспільство; аграрне суспільство; палеоліт, мезоліт, неоліт, енеоліт, бронзовий вік; ранній залізний вік; номадизм; грецька колонізація; кіммерійці, скіфи, сармати; етногенез слов'ян; Велике переселення народів.

[I: 1; 2; 4; II: 13; ;14; 32; 25; 43; 39; 43; 58; 59; 65; 67; 93].

Семінарське заняття 1. Давня історія України.

Тема 3. Середньовічна історія України

Лекція 3. Середньовічна історія України

Східні слов'яни у ранньому середньовіччі. Київська Русь.

Монгольська навала та її значення в українській історії.

Українські землі у складі Литви та Польщі:

- 1) Литовська колонізація українських земель: утворення Литовсько-Руського князівства.
- 2) Польська експансія на українські землі наприкінці XIV - в середині XVI ст.
- 3) Оцінки Люблінської та Берестейської уній.
- 4) Кримське ханство, його експансія на українські землі.

Основні поняття теми: державність; удільне князівство; удільна роздробленість; середньовічне суспільство.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; II: 4; 5; 11; 25; 35; 60; 66; 81; 82; 96; III: 3; 5; 6; 7; 8; 9].

Семінарське заняття 2. Середньовічна історія України.

Тема 4. Українська культура: сутність і витоки. Культура України-Русі доби високого середньовіччя (кінець X – перша половина XIII ст.)

Лекція 4. Українська культура: сутність і витоки. Культура України-Русі доби високого середньовіччя (кінець X – перша половина XIII ст.)

Культура: визначення, види й форми. Джерела і складові. Періодизація розвитку.

Матеріальна і духовна культура східних слов'ян. Релігійні вірування східних слов'ян.

Культурне значення християнізації Русі.

Писемність і літературна традиція. Освіта та наукові знання.

Мистецтво Київської Русі: архітектура, образотворче мистецтво, декоративно-ужиткове мистецтво, музика.

Основні поняття теми: культура, матеріальна і духовна культура; елітарна і масова культура; історико-культурний феномен; ментальність; цивілізація; мистецтво; художній стиль; культурна епоха; історико-культурний процес; культурний ландшафт; джерела історії культури; періодизація історії української культури; міфологія і релігія давніх слов'ян, християнізація; двовір'я; типи культури: сакральна, світська, міська, сільська, елітарна, масова; освіта; книжність; література, архітектура, образотворче мистецтво, музика.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; II: 3; 23; 25; 46; 63; 68; 81; 82; 95; III: 3; 5; 6; 7; 8; 9].

Семінарське заняття 3. Культура середньовічної України-Русі.

Змістовий модуль 2

ІСТОРИЧНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНЦІВ ПІЗНЬОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬО НОВОГО ЧАСУ

Тема 5. Ранньонова історія України

Лекція 5. Ранньонова історія України

Феномен українського козацтва: генезис, характерні риси та особливості. Запорозька Січ.

Козацько-селянські повстання наприкінці XVI - початку XVII ст. Козацтво як впливовий чинник міжнародного життя.

Українська національна революція: причини, характер, періодизація, наслідки.

Утворення Української гетьманської держави.

Доба Руїни в українській історії: причини та наслідки

Гетьманування Івана Мазепи. Причини поразки, спадщина Івана Мазепи.

Значення української козацької державності – Гетьманщини.

Колоніальна політика Російської імперії щодо України у XVIII ст. Входження Північного Причорномор'я та Криму до Російської імперії.

Правобережна та Західна Україна під владою Речі Посполитої у XVIII ст. Причини і наслідки Гайдамаччини, Коліївщини та опришківського руху на Правобережній Україні. Три поділи Польщі і входження Правобережної України до Російської імперії

Основні поняття теми: козак, козацтво; Запорозька Січ; національно-визвольний рух; сотенно-полковий устрій; гетьман; старшина; рада; полонізація; русифікація; Українська національна революція; Українська гетьманська держава; доба Руїни, гайдамаччина; Коліївщина; опришківський рух.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; II: 3; 10; 25; 41; 42; 57; 60; 64; 69; 70; 72; 73; 86; 91; 94; 96; III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9].

Семінарське заняття 4. Ранньонова історія України.

Теми 6-7. Українська культура пізнього середньовіччя (друга половина XIII-XVI ст.) та раннього нового часу (XVII-XVIII ст.)

Лекції 6-7. Українська культура пізнього середньовіччя (друга половина XIII-XVI ст.) та раннього нового часу (XVII-XVIII ст.)

Загальна характеристика розвитку української культури пізнього середньовіччя.

Розвиток науки й освіти, книжкової справи і літератури, архітектури, образотворчого мистецтва, іконопису.

Культурне піднесення в Україні XVI-XVIII ст.

Релігійна ситуація в Україні. Берестейська церковна унія. Братства.

Книгодрукування і література. Полемічна література. Освіта. Українська освіта у європейському та російському контексті. Наука. Розвиток мистецтва: архітектура, образотворче мистецтво, музика, театр.

Розвиток психологічних знань на українських землях у XVII-XVIII ст.

Основні поняття теми: занепад візантійської цивілізації; зростання західноєвропейського культурного впливу на Україну-Русь; реформаційний і контрреформаційний рухи; братства; готичне мистецтво; Ренесанс (Відродження); гуманізм. Бароко, Просвітництво, Києво-Могилянська академія.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; II: 2; 15; 16; 17; 18; 21; 24; 25; 29; 44; 48; 50; 52; 74; 83; 85; 89; 95; 96; III: 1; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9].

Семінарське заняття 5. Українська культура раннього нового часу (XVII-XVIII ст.).

Змістовий модуль 3

ІСТОРИЧНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНЦІВ НОВОГО ТА НОВІТНЬОГО ЧАСУ. УКРАЇНЦІ. ТРАДИЦІЙНА УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Тема 8. Нова історія України

Лекція 8. Нова історія України

Українські землі у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.: соціально-економічний розвиток.

Суспільні рухи на українських землях першої половини XIX ст.

Українське національне відродження. Кирило-Мефодіївське братство.

Західноукраїнські землі у XIX ст. під владою Австрійської імперії.

Українські землі в модернізаційних процесах Російської імперії другої половини XIX ст.

Суспільні течії та рухи на українських землях другої половини XIX ст.

Соціально-економічний розвиток українських земель у пореформенний період другої половини XIX ст.

Основні поняття теми: національне відродження, українофільство, індустріальне суспільство, громадівський рух, політичні партії, нація, націоналізм, соціалізм, лібералізм, консерватизм.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; II: 2; 12; 25; 27; 37; 38; 45; 49; 55; 62; 65; 67; III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9].

Семінарське заняття 6. Нова історія України.

Тема 9. Розвиток української культури Нового часу

Лекція 9. Розвиток української культури Нового часу

Загальна характеристика розвитку культури на українських землях в XIX ст.

Розвиток культури України в першій половині XIX ст.

Розвиток освіти, науки, природничих наук, гуманітарних наук, мовознавства, історіографія.

Розвиток психологічних знань на українських землях в XIX ст.

Розвиток української літератури. І. Котляревський. Харківський гурток. Т. Шевченко - поет.

Діяльність Наукового товариства ім. Шевченка. Постаті: М. Грушевський. М. Драгоманов.

Розвиток мистецтва, театру, музики, архітектури.

Розвиток образотворчого мистецтва. В. Тропінін. В. Штернберг. Шевченко-художник. І. Айвазовський. А. Куїнджі. «Товариство пересувних художніх виставок». І. Рєпін. М. Пимоненко. С. Васильківський.

Діяльність національних культурних організацій і рухів.

Основні поняття теми: національно-культурне відродження; традиціоналізм; класицизм; романтизм; університети; інтелігенція; салонна культура; національно свідомі інтелігенція; громадівський рух; наукові товариства; позитивізм; реалізм.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; II: 2; 3; 12; 25; 27; 37; 38; 40; 45; 49; 55; 62; 65; 67; 75; 76; 77; 78; 79; 80; 84; III: 1; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9].

Семінарське заняття 7. Розвиток української культури у XIX – на початку XX ст.

Тема 10. Новітня історія та культура України

Лекція 10. Новітня історія та культура України

Українська революція 1917-1921 рр.

Україна у 1920-х – 1930-х рр. Україна під час Другої світової війни.

Україна у другій половині XX ст.

Україна в роки незалежності (1991-2018).

Розвиток української культури у першій половині XX ст.

Українська культура у другій половині XX ст.

Культура незалежної України. Українська культура у контексті світової культури.

Розвиток психології у XX ст.

Основні поняття теми: Модернізм; модерн; імпресіонізм; абстрактне мистецтво; футуризм; українізація; «Розстріляне Відродження»; Всеукраїнська академія наук; авангардизм; бойчукісти; «хвильовизм»; соцреалізм; науково-технічна революція; шістдесятництво; конформізм і нонконформізм (андеграунд); наївне мистецтво; постмодернізм; глобалізація; мультикультуралізм.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; II: 2; 12; 25; 26; 37; 38; 45; 65; 67; 84; 87; III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9].

Семінарське заняття 8. Новітня історія та культура України.

Тема 11. Українці. Традиційна українська культура

Лекція 11. Українці. Традиційна українська культура

Етнімі. Місце українства. Чинники міграції та виникнення українських діаспор.

Символіка українців (*калина, вишня, писанка, вишиванка, вінок, рушник, регіональні особливості українських вишитих рушників, образно-символічне значення рушника, рослинні символи: каштан, верба, дуб, тополя, барвінок, чорнобривці; тваринні символи: коза, вовк, тур, кінь; птахи - символи: лелека, журавель, ластівка, соловейко*).

Державні символи України: державний Прапор України, державний Герб України, державний Гімн України.

Матеріальна культура українців. Рільництво. Тваринництво. Поселення і житло українців.

Національний костюм. Українське народне вбрання. Система харчування. Українська кухня.

Світоглядні уявлення українців. Свята та обряди українців. Українська сімейна обрядовість: родильні обряди, весільні обряди, поховальні обряди.

Основні поняття теми: етнізм; українець; українство; українська діаспора; символіка українців; державні символи України: державний прапор України, державний герб України, державний гімн України; традиційна українська культура; рільництво; тваринництво; поселення; житло; національний костюм; українське народне вбрання; система харчування; українська кухня; світоглядні уявлення українців; українські свята та обряди; українська сімейна обрядовість; родильні обряди; весільні обряди; поховальні обряди.

[I: 1; 2; 3; 4; 5; II: 6; 7; 8; 25; 28; 30; 31; 33; 36; 51; 53; 54; 61; 71; 88; 90; 92; III: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]. *Семінарські заняття 9-10. Українці. Традиційна українська культура.*

6.Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів денної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3	2	2	5	5
Робота на семінарському занятті	10	3	30	2	20	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи		-	20	-	15	-	22
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом:			82		65		129
Максимальна кількість балів: 276							
Розрахунок коефіцієнта: $276: 100 = 2,76$							

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання для денної форми навчання

Самостійна робота студентів денної форми навчання передбачає цілеспрямований пошук ефективних способів вивчення курсу, свідоме ставлення та послідовність у роботі. Самостійна робота передбачена до кожної із 11 лекцій. Вимоги до самостійної роботи прописані у самостійній роботі до кожної із 11 лекцій в ЕНК. Виконана самостійна робота оцінюється у 5 балів, що також прописано у кожній самостійній роботі до 11 лекцій у ЕНК.

Самостійна робота має три завдання:

Перше завдання. Обрати та переглянути запропоновані два відео до кожної із 11 тем – лекцій та написати свої враження у формі відгуку на них за визначеним планом: що сподобалось найбільше, що не сподобалось; як матеріал переглянутого відео допоміг поглибити знання із українських студій в цілому та надіслати ці два відгуки у ЕНК у самостійну роботу конкретної лекції;

Друге завдання. Створити термінологічний словник до кожної із 11 лекцій за допомогою глосарію, який розміщений у ЕНК та надіслати створений термінологічний словник по кожній із 11 лекцій у ЕНК у самостійну роботу конкретної лекції;

Третє завдання. Записати назви кожної із 11 лекцій, питання та основні поняття до них українською та англійською мовами, записати англійські тексти до кожної із 10 лекцій та створити за потреби англійськомовний словник із невідомих слів і надіслати у ЕНК у самостійну роботу конкретної лекції.

Студенти, які не вивчали англійську мову у школі, третє завдання самостійної роботи не виконують. Вони додатково обирають ще два відео до кожної із 11 тем – лекцій та пишуть свої враження у формі відгуку на них за визначеним планом. Таким чином, ці студенти переглядають 4 відео до кожної лекції та надсилають ці чотири відгуки у самостійну роботу до конкретної лекції у ЕНК і отримують 4 бали за виконану роботу.

Критерії оцінювання – виконана самостійна робота за одну лекцію оцінюється у 5 балів, за першу лекцію - у 7 балів.

Вся виконана самостійна робота оцінюється у 57 балів.

№з/п	Назва теми	Кільк. год.	Бали
Змістовий модуль 1			
ІСТОРИЧНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНЦІВ У ДАВНІЙ ТА СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ ПЕРІОДИ. ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР УКРАЇНИ			
1	Тема 1. Україна: цивілізаційний вимір	5	7
2	Тема 2. Давня історія України	5	5
3	Тема 3. Середньовічна історія України	5	5
4	Тема 4. Українська культура: сутність і витоки. Культура України-Русі доби високого середньовіччя (кінець X – перша половина XIII ст.)	5	5
Змістовий модуль 2			
ІСТОРИЧНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНЦІВ ПІЗЬОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬО НОВОГО ЧАСУ			

5	Тема 5. Ранньонові історія України	5	5
6	Тема 6. Українська культура пізнього середньовіччя (друга половина XIII-XVI ст.) та ранньоновісного часу (XVII-XVIII ст.)	10	10
	Змістовий модуль 3. ІСТОРИЧНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНЦІВ НОВОГО ТА НОВІТНЬОГО ЧАСУ. УКРАЇНЦІ. ТРАДИЦІЙНА УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА		
7	Тема 7. Нова історія України	5	5
8	Тема 8. Українська культура нового часу	5	5
9	Тема 9. Новітня історія та культура України	5	5
10	Тема 10. Українці. Традиційна українська культура	5	5
	Усього:	55	57

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Кількість балів за виконану роботу за одну лекцію	Максимальна кількість балів
1	Перегляд двох відео і написання двох відгуків до відео завданням до кожної із 11 лекцій. Всього за 22 відео 22 відгуки – 22 бали .	2 бали (2 бали за 2 відгуки / 2 відео до однієї лекції)	22 бали
2	Створення термінологічного словника основних понять із 11 тем українською мовою за допомогою глосарію. 13 балів . За створений словник термінів до 1 лекції студенти отримують 3 бали.	1 бал (1 бал за словник термінів по одній темі – лекції)	13 балів
3	Виписування тем 11 лекцій, питань та основних понять до них українською та англійською мовами. Виписування та опрацювання англійських текстів до 10 лекцій та створення англійського словника за потреби до всього англійського змісту. 22 бали .	2 бали (2 бали за виконану роботу до однієї теми – лекції)	22 бали
4	Студенти, які не вивчали англійську мову, переглядають ще два відео та пишуть два відгуки до них по відео завданням до кожної із 11 лекцій. Всього за 22 відео 22 відгуки – 22 бали . Виписування тем лекцій, питань, основних понять тем, текстів англійською на українською мовами ці студенти не виконують.	2 бали (2 бали за 2 відгуки до одного відео завдання)	22 бали

Для виконання 3 завдання самостійної роботи англомовний варіант програми дисципліни для денної форми навчання

Змістовий модуль 1

HISTORIC AND CULTURAL HERITAGE OF UKRAINIANS IN ANCIENT AND MEDIEVAL PERIODS. CIVILIZATIONAL DEMENSION OF UKRAINE

Theme 1. Ukraine: civilizational dimension

Lecture 1. Ukraine: civilizational dimension

Purpose and objectives of the course, literature. Ukraine in the context of civilization development.

Ukraine in the sphere of historical and civilizational processes of Europe and the World. Problems of civilizational certainty of Contemporary Ukraine.

The basic concepts of the theme: Ukraine, civilization, global civilization, world civilization, local civilization, marginal civilization, mentality, archetype, Ukrainian archetype, equality, freedom, individuality, cordocentrism, Ukrainian dream, Macro-Christian world, Orthodox-Eastern Slavic civilization, Western Orthodox sub-civilization, industrial civilization, historical and civilizational process.

Theme 2. Ancient History of Ukraine

Lecture 2. Ancient History of Ukraine

Stone Age. The beginning of the Age of metals. The first nomads of the Northern Black Sea Coast. Cimmerians. Scythians. Sarmatians. Ancient Greek civilization in the Northern Black Sea coast. Ancient Slavs.

The basic concepts of the theme: primitive society; agrarian society; Paleolithic, Mesolithic, Neolithic, Eneolit, and Bronze Age; Early Iron Age; Nomadism; Cimmerians. Scythians. Sarmatians; Greek colonization; Ethnogeny of Slavs; Great Migrations.

Seminar 1. Ancient History of Ukraine.

Theme 3. Medieval History of Ukraine

Lecture 3. Medieval History of Ukraine

Eastern Slavs in the Early Middle Ages. Kyivan Rus`.

Mongol invasion and its role in Ukrainian history.

Ukrainian lands as part of the Grand Duchy of Lithuania and Polish Kingdom:

- 1) *Lithuanian colonization of Ukrainian lands: the formation of the Lithuanian-Russian principality.*
- 2) *Polish expansion into Ukrainian lands at the end of the XIV - in the middle of the XVI century.*
- 3) *Estimates of Lublin and Brest Union.*

4) *Crimean Khanate, its expansion into Ukrainian lands.*

The basic concepts of the theme: statehood; independent principality; feudal disunity; medieval society.

Seminar 2. Medieval History of Ukraine.

Theme 4. Ukrainian Culture: Nature and Origins. Culture of Ukraine-Rus' in the time of High Middle Ages (the end of the X – the first half of the XIII centuries)

Lecture 4. Ukrainian Culture: Nature and Origins. Culture of Ukraine-Rus' in the time of High Middle Ages (the end of the X – the first half of the XIII centuries)

Culture: definition, types and forms. Sources and components of Ukrainian culture. The periodization of Ukrainian culture.

Material and spiritual culture of the Eastern Slavs. The religious beliefs of the Eastern Slavs.

Cultural significance of christianization of Rus'.

Writing and literary tradition. Education and scientific knowledge.

The art of Kyivan Rus': architecture, arts and crafts, music.

The basic concepts of the theme: culture, material and spiritual culture, elite and mass culture, historic and cultural phenomenon, mentality; civilization, art, artistic style, cultural epoch, historic and cultural process, cultural landscape, sources of cultural history, periodization of the history of Ukrainian culture, mythology and religion of ancient Slavs; religious beliefs; mythology; Christianization; dual faith; types of culture: sacred, secular, urban, rural, elite, mass; education; bookishness; literature, architecture, art, music.

Seminar 3. Culture of Medieval Ukraine-Rus'.

Змістовий модуль 2

HISTORIC AND CULTURAL HERITAGE OF UKRAINIANS IN THE LATE MIDDLE AGES AND EARLY MODERN PERIOD

Theme 5. Early Modern History of Ukraine

Lecture 5. Early Modern History of Ukraine

The phenomenon of Ukrainian Cossacks: genesis, characteristics and features. Zaporozhian Sich.

Cossack-peasant uprisings at the end of the XVI – at the beginning of the XVII century. Cossacks as an influential factor in the international life.

The Ukrainian National Revolution: causes, nature, periodization, consequences.

The formation of the Ukrainian Hetman state.

The Ruins period in the Ukrainian history: causes and consequences

Hetman Ivan Mazepa. Causes of defeat. Ivan Mazepa's heritage.

The value of the Ukrainian Cossack state - Hetmanate.

The colonial policy of the Russian Empire towards Ukraine in the XVIII century. The accession of Novorossia and the Crimea.

The Right-Bank Ukraine and Western Ukraine in the XVIII century. Causes and consequences of Haydamakchina, Koliivshchyna and the movement of Opryshky on the Right Bank of Ukraine. Three Divisions of Poland and the accession of the Right-Bank Ukraine to the Russian Empire.

The basic concepts of the theme: Cossack, Cossackdom; Zaporozhian Sich; national liberation movement; hundred-regimental system; hetman; starshyna; council; polonization; Russification; Ukrainian national revolution; the Ukrainian Hetman state; Ruins period, Haydamachyna; Koliivshchyna; opryshki movement.

Seminar 4. Early Modern History of Ukraine.

Themes 6-7. Ukrainian culture of Late Middle Ages (the second half of the XIII - the XVI centuries) and Early Modern History (XVII - XVIII centuries)

Lectures 6-7. Ukrainian culture of Late Middle Ages (the second half of the XIII - the XVI centuries) and Early Modern History (XVII - XVIII centuries)

General characteristics of development of Ukrainian culture of the Late Middle Ages.

The development of science and education, book publishing and literature, architecture and fine arts, iconography.

Cultural development in Ukraine in the XVI-XVIII centuries.

The religious situation in Ukraine. Brest Church Union. Brotherhoods.

Book printing and literature. Polemical literature. Education. Ukrainian education in the European and Russian context. Science. The development of architecture, fine arts, music, theater.

The development of psychological knowledge in the Ukrainian lands in XVII-XVIII centuries.

The basic concepts of the theme: the decay of the Byzantine civilization; the growth of the Western cultural influence in Ukraine-Rus'; the Reformation and Counter-Reformation movement; brotherhoods; Gothic art; The Renaissance (Revival); Humanism. Baroque, Enlightenment, Kyiv-Mohyla Academy.

Seminar 5. Ukrainian culture of Early Modern History (XVII-XVIII centuries).

Змістовий модуль 3

HISTORIC AND CULTURAL HERITAGE OF UKRAINIANS IN MODERN AND CONTEMPORARY PERIOD. UKRAINIANS. TRADITIONAL UKRAINIAN CULTURE

Theme 8. Modern History of Ukraine

Lecture 8. Modern History of Ukraine

Socio-economic development of Ukrainian lands within the Russian Empire in the first half of the XIX century.

Public movements in Ukraine in the first half of the XIX century.

National Renaissance in Ukraine. Cyril and Methodius Society

Western Ukrainian lands under the authority of the Austrian Empire

Modernization processes in the Russian Empire and Ukraine in the second half of the XIX century.

Social trends and movements of the second half of XIX century. in Ukraine

Socio-economic development of Ukraine in the post-reform period in the second half of the XIX century.

The basic concepts of the theme: national revival, Ukrainophilism, industrial society, gromadivskiy movement, political parties, nation, nationalism, socialism, liberalism, conservatism.

Seminar 6. Modern History of Ukraine.

Theme 9. Ukrainian culture of Modern History

Lecture 9. Ukrainian culture of Modern History

General characteristics of the cultural development of the Ukrainian lands in the XIX century.

The development of education in the first half of the XIX century.

The development of education, science, natural sciences, humanities, linguistics, historiography.

The development of psychological knowledge in the Ukrainian lands in the XIX century.

The development of Ukrainian literature. I. Kotlyarevsky. Kharkov circle. T. Shevchenko - a poet.

The activities of the Scientific Society Shevchenko Figures: M.Hrushevsky, M. Drahomanov.

The development of art, theater, music and architecture.

The development of fine arts. V.Tropinin V. Sternberg. T. Shevchenko-artist. I.Aivazovsky. A. Kuinji "Society of Traveling Art Exhibitions". I.Repin M. Pimonenko. S. Vasylykivsky

The activities of national cultural organizations and movements.

The basic concepts of the theme: national and cultural revival; traditionalism; classicism; romanticism; universities; intellectuals; salon culture; national conscious of intellectuals; gromadivsky movement; scientific societies; positivism; realism.

Seminar 7. The development of the Ukrainian culture in the XIX – at the beginning of the XX centuries.

Theme 10. Contemporary History and Culture of Ukraine

Lecture 10. Contemporary History and Culture of Ukraine

Ukrainian Revolution of 1917-1921.

Ukraine in the 1920s - 1930s. Ukraine during the Second World War.

Ukraine in the second half of the XX century.

Ukraine during the years of Independence (1991-2017).

The development of Ukrainian culture in the first half of the XX century

Ukrainian culture in the second half of the XX century.

Culture of independent Ukraine. Ukrainian culture in the context of world culture.

The development of psychology in the XX century.

The basic concepts of the theme: national democratic revolution; counterrevolution; Bolshevism; military communism; Soviet government; New economic policy; Ukrainization; industrialization; collectivization; totalitarianism; Stalinism; integral nationalism; Sovietization; Nazism; occupation regime; Resistance movement; the systemic crisis of the Soviet regime; dissidentness; system of power relations; privatization; financial and industrial groups; oligarchy; business-political clans; post-industrial society. Modernism; Modern; impressionism; abstract art; futurism; Ukrainization; "Executed Revival"; All-Ukrainian Academy of Sciences; avant-gardeism; boychukisty; "Hvylovyzm"; Socialist realism; scientific and technological revolution; sixties; conformism and nonconformism (underground); naive art; postmodernism; globalization; multiculturalism.

Seminar 8. Contemporary History and Culture of Ukraine.

Theme 11. Ukrainians. Traditional Ukrainian Culture

Lecture 11. Ukrainians. Traditional Ukrainian Culture

Ethnonyms. Place of Ukrainians. Factors of migration and the emergence of the Ukrainian diasporas. Ukrainian symbols: viburnum, cherry, pysanka, wreath, towel, regional peculiarities of the Ukrainian embroidered towels, figurative and symbolic significance towel, vegetable symbols: chestnut, willow, oak, poplar, periwinkle, marigolds; animal symbols: goat, wolf, tour, horse; birds - symbols: stork, crane, swallow, nightingale.

The state symbols of Ukraine. The State Flag of Ukraine, the State Emblem of Ukraine, the State Anthem of Ukraine.

The material culture of Ukrainians. Farming. Animal husbandry. Ukrainian settlements and home.

Ukrainian national costume. Ukrainian folk suits. Ukrainian food system. Ukrainian cuisine.

Ukrainian representations of worldview. Ukrainian celebrations and ceremonies. Ukrainian family ritualism: maternity ceremonies, wedding ceremonies, funeral rites.

The basic concepts of the theme: ethnonym; Ukrainian; Ukrainian diaspora; Ukrainian symbols; state symbols of Ukraine: Ukraine national flag, the national emblem of Ukraine, the national anthem of Ukraine; traditional Ukrainian culture; agriculture; livestock; settlement; home; national costume; Ukrainian national clothes; power supply system; Ukrainian cuisine; Ukrainian representations of worldview; Ukrainian celebrations and ceremonies; Ukrainian family rituals: maternity rituals, wedding ceremonies, funeral rites.

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання для денної форми навчання

Форма проведення модульного контролю для студентів денної форми навчання є виконання письмового завдання, спрямованого на формування творчих здібностей, здатності до узагальнень та надання самостійних оцінок подіям та явищам. Максимальна кількість балів за кожну роботу дорівнює 25 балам.

1, 2, 3 модульні контрольні роботи проходять у формі тестів за 1, 2, 3 змістові модулі. Максимальна оцінка за одну модульні контрольну роботу – 25 балів. Тести розміщені у ЕНК.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, усний іспит. Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- Комп'ютерного контролю: тестові програми.
- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Питання до іспиту для денної форми навчання

1. Античність в історії України.
2. Архітектура середньовічної України-Русі.
3. Бароко як культурно-історична епоха: українська специфіка.

4. Внесок у розвиток архітектури українського архітектора Івана Григоровича-Барського.
5. Внесок у розвиток живопису українських художників Володимира Боровиковського, Дмитра Левицького.
6. Внесок у розвиток музики українського композитора Артемія Веделя.
7. Внесок у розвиток музики українського композитора Дмитра Бортнянського.
8. Внесок у розвиток музики українського композитора Максима Березовського.
9. Григорій Сковорода: філософ, поет, педагог.
10. Громадівський рух української інтелігенції другої половини XIX ст. Діячі.
11. Декабристський рух на Україні: повстання Чернігівського полку.
12. Державні символи України.
13. Значення діяльності Бориса Грінченка в історії української культури.
14. Значення діяльності Івана Франка в історії української культури.
15. Значення діяльності Тараса Шевченка в історії української культури.
16. Історико-культурне значення держави Київська Русь.
17. Історико-культурне значення прийняття християнства на Русі.
18. Київ як провідний культурний осередок України в XVII-XVIII ст.
19. Кирило-Мефодіївське товариство: мета, завдання, значення діяльності, діячі.
20. Книгодрукування на українських землях у XVII-XVIII ст.
21. Літописання в середньовічній Україні-Русі як історико-культурний феномен.
22. Місце і роль Києво-Могилянської академії в історії української культури.
23. Народна художниця Катерина Білокур.
24. Національний костюм. Українське народне вбрання.
25. Перші кочівники Північного Причорномор'я: кіммерійці, скіфи, сармати.
26. Політика «українізації» 20-х – початку 30-х рр. XX ст.
27. Причини культурного піднесення в Україні XVI-XVIII ст.
28. Розвиток культури незалежної України.
29. Розвиток української культури у другій половині XIX ст.
30. Розвиток української культури у першій половині XIX ст.
31. Розвиток української культури у XX ст.
32. Розвиток української музики: Микола Лисенко.
33. Розвиток української музики: Петро Ніщинський, Петро Сокальський.
34. Розвиток української музики: Семен Гулак-Артемівський.
35. Світоглядні уявлення українців.
36. Свята та обряди українців.
37. Символіка українців. Найпоширеніші символи.

38. Система харчування українців. Українська кухня.
39. Українська драматургія. Іван Карпенко-Карий.
40. Українська драматургія. Марко.Кропивницький.
41. Українська драматургія: Михайло Старицький.
42. Українська освіта: Харківський, Переяславський, Чернігівський колегіуми.
43. Українська тематика в творчості Архипа Куїнджі.
44. Українська тематика в творчості Іллі Рєпіна.
45. Українська барокова архітектура.
46. Українська барокова література.
47. Українська барокова музика.
48. Українська культура у контексті світової культури.
49. Українське національне відродження XIX ст.: сутність, 3 періоди.
50. Українське Просвітництво другої половини XVIII ст.
51. Українське козацтво: походження, розвиток, історична роль.
52. Український театр. Марія Заньковецька.
53. Український театр. Микола .Садовський.
54. Український театр. Панас Саксаганський.
55. Український художник Микола Мурашко.
56. Український художник Микола Пимоненко.
57. Український художник Сергія Васильківський.
58. Український бароковий театр.
59. Цивілізаційна визначеність сучасної України.
60. Язичництво давніх слов'ян. Міфологічні уявлення.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рівень знань	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Рівень знань
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни для денної форми навчання

Разом: 120 год. З них: лекції (22 год.), семінарські заняття (20 год.), самостійна робота (57 год.), модульний контроль (8 год.), семестровий контроль (15 год.).

Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8	Т.9	Т.10	Т.11
Змістові модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	Л.5 (1 б.)	Л.6 (1 б.)	Л.7 (1 б.)	Л.8 (1 б.)	Л.9 (1 б.)	Л.10 (1 б.)	Л.11 (1 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)	-	С1. (11 б.)	С2. (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)	С.7 (11 б.)	С.8 (11 б.)	С.9 (11 б.)	С.10 (11 б.)

Самостійна робота	СР до Т 1 (5 б.)	СР до Т 2 (5 б.)	СР до Т 3 (5 б.)	СР до Т 4 (5 б.)	СР до Т 5 (5 б.)	СР до Т 6 (5 б.)	СР до Т 7 (5 б.)	СР до Т 8 (5 б.)	СР до Т 9 (6 б.)	СР до Т 10 (5 б.)	СР до Т 11 (6 б.)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)				МКР 2 (25 балів)				МКР 3 (25)		

8. Рекомендовані джерела

I. Основна література

1. Субтельний О. Україна: Історія / О. Субтельний. Київ, 1993.
2. Історія української культури. Т.1-5. К., 2001-2013.
3. Історія української культури /Іван Крип'якевич (заг.ред.). К., 2002.
4. Попович М.В. Нарис історії культури України. К., 2001.
5. Українська культура: Лекції /Дмитро Антонович (заг.ред.). К., 1993.

II. Додаткова література

1. Археологія України: Курс лекцій /Л.Л. Залізник, О.П. Моця, В.М. Зубар та ін. К., 2005.
2. Барабаш Ю.Я. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко. К., 2007.
3. Баран В.Д. Походження українського народу. К., 2002.
4. Брайчевський М.Ю. Походження Русі. К., 1968.
5. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.
6. Віра Манько. Українська народна писанка. Львів: Свічадо, 2008.
7. Воропай П. Звичаї українського народу. К.: Оберіг, 1993. 590 с.
8. Гасюк Е. О. Художнє вишивання. Альбом. Київ: Вища школа, 1984.
9. Генік-Березовська З. Грані культур. Бароко, романтизм, модернізм. К.: Гелікон, 2000.
10. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. К., 1994.
11. Греков Б.Д. Киевская Русь. М., 1953.
12. Грицак Я.Й. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-XX століття. К., 2000.
13. Гузенков С. Україна в контексті «російської цивілізації» // Історія в школі. 2007. № 10. С. 6-
14. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації. К., 2005.
15. Європейське відродження та українська література XIV-XVIII ст. К., 1993.
16. Жолтовський П.М. Малюнки Києво-Лаврської іконописної майстерні. К., 1982.
17. Жолтовський П.М. Український живопис XVII-XVIII ст. К., 1978.
18. Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні у XVI-XVIII ст. К., 1983.
19. Залізник Л. Україна в колі світових цивілізацій. К., 2006.
20. Залізник Л.Л. Первісна історія України. К., 1999.
21. Запаско Я. Мистецтво книги на Україні в XVI-XVIII ст. Львів, 1971.
22. Зубар В.М. Античний світ Північного Причорномор'я. К., 1999.
23. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. Л., 2002.

24. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI-XVII ст. К., 1966.
 25. Історія української культури: У 5 т. Т.5:
- Т. 1: Історія культури давнього населення України. К., 2001.
- Т. 2: Українська культура XIII – першої половини XVII століть. К., 2001.
- Т. 3: Українська культура другої половини XVII–XVIII століть. К., 2003.
- Т. 4, кн. 1: Українська культура першої половини XIX ст. К., 2005.
- Т. 4, Кн. 2: Українська культура XIX століття. К., 2008.
- Т. 5, кн. 1 : Українська культура XX – початку XXI століть. К., 2011.
- Т. 5, кн. 2 : Українська культура XX – початку XXI століть. К., 2011.
- Т. 5, кн. 3 : Культура та розвиток науки і технологій в Україні. К., 2012.
- Т. 5: Українська культура XX – початку XXI століть. Кн. 4: Проблеми функціонування, збереження і розвитку культури в Україні. К., 2013.
26. Історія української літератури XX ст. У двох книгах. /за ред. В. Г. Кичика. К.: Либідь, 1994.
 27. Історія української музики. К., 1989. Т.1, 2, 3.
 28. Кара-Васильєва Т. Українська вишивка. Альбом. К.: Мистецтво, 1993.
 29. Києво-Могилянська академія в іменах. К., 2002.
 30. Китова С. Полотняний літопис України. Черкаси, 2003. 224 с.
 31. Клиновецька З. Страви й напитки на Україні. Київ-Львів, 1913.
 32. Комаров В., Більченко В. Україна у світовому цивілізаційному просторі: деякі дискусійні питання // Історія в школі. 2006. № 6. С. 1-6.
 33. Конобродська Валентина. Поліський поховальний і поминальні обряди. Т.1: Етнолінгвістичні студії. Житомир, 2007. 356 с.
 34. Коппель О. А. Україна в контексті світових цивілізацій //Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2002. Вип. 32. Ч.1.
 35. Котляр М.Ф. Галицько–Волинська Русь. К., 1998.
 36. Кравець О. М. Сімейний побут і звичаї українського народу. К., 1996.
 37. Крайній К.К. Історики Києво-Печерської лаври XIX - початку XX століть. К.: Пульсари, 2000
 38. Крижанівський О.П. Історія церкви та релігійної думки в Україні: У 3. кн. К., 1994.
 39. Кузьменко В. А. На порозі надцивілізації. Львів: Універсум, 1998.164с.
 40. Лаврів Петро. Історія південно-східної України. Львів: Слово, 1992.
 41. Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні. Чернігів, 1996.
 42. Липинський В. Україна на переломі. 1657-1659: Замітки до історії українського державного будівництва в XVII ст. К., 1997.
 43. Мадіссон В. В. Сучасна Українська геополітика: навч. посіб. К.: Либідь, 2003.176с.
 44. Макаров А. Світло українського бароко. К., 1994.
 45. Макарчук С. А. Етнографія України. Львів: Світ, 1994.

46. Медынцева А.А. Грамотность в Древней Руси: По памятникам эпиграфики X - первой половины XIII века. М., 2000.
47. Мельничук Ю. О. Семантика українських вишитих рушників// Народне мистецтво. 2004. № 3-4.
48. Микитась В.Л. Давньоукраїнські студенти і професори. К., 1994.
49. Миллер А.И. «Украинский вопрос» в политике властей и русском общественном мнении (вторая половина XIX в.). СПб., 2000.
50. Мицько І.А. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576-1636). К., 1990.
51. Наулко В. І., Артюх Л. Ф., Горленко В. Ф. та ін. Культура і побут населення України. К., 1993.
52. Нічик В.М. Петро Могила в духовній історії України. К., 1997.
53. Обухівський рушник /упор. Ю. К. Домотенко. К.: Задруга, 2005. 28 с.
54. Обычаи, поверия, кухня и напитки Малороссиян. К., 1992.
55. Овсійчук В.А. Класицизм і романтизм в українському мистецтві. К., 2001.
56. Овсійчук В.А. Майстри українського бароко. К., 1991.
57. Оглоблин О. Гетьман Іван Мазепа та його доба. К.; Л.; Нью-Йорк; Париж; Торонто, 2001.
58. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. 2 вид. К., 2000. 358 с.
59. Павленко Ю.В. Глобалізація та її протиріччя // Наука та наукознавство. 2000, № 3. С. 11-23.
60. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. К., 1993.
61. Причепій Є. Причепій Т. Вишивка Східного Поділля. К.: Родовід, 2007. 344 с.
62. Реєнт О.П. Україна в імперську добу (XIX - початок XX ст.). К., 2003.
63. Ричка В.М. Церква Київської Русі (соціальний та етнокультурний аспект). К., 1997.
64. Русина О.В. Україна під під татарами і Литвою. К., 1998.
65. Русначенко А. Від імперії – до України. К., 2009.
66. Рыбаков Б.А. Киевская Русь и русские княжества XII-XIII вв. М., 1982.
67. Рябчук М. Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націєтворення. К., 2000.
68. Сарабьянов В.Д., Смирнова Э.С. История древнерусской живописи. М., 2007.
69. Сас П.М. Політична культура українського суспільства (кінець XVI - перша половина XVII ст.). К., 1998.
70. Скоблик В.П. Історія України-Руси XI-XVIII ст. у контексті міжцивілізаційних відносин //Український історичний журнал. 1998. №5. С. 16-30.
71. Словник символів / Потапенко О. І., Дмитренко М. К., Потапенко Г. І. К., 1997.
72. Смолій В.А. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 рр.). К., 1999.
73. Смолій В.А. Богдан Хмельницький. К., 2003.
74. Степовик Д.В. Українська графіка XVI-XVIII ст. Еволюція образної системи. К., 1982.
75. Тарасенко О. О. З історії становлення та розвитку історичної освіти в Київському імператорському університеті Св. Володимира (до 175 річчя від дня заснування) //Історична думка, 2010. № 1(2). 59 с.
76. Тарасенко О.О. Спогади Миколи Костомарова (школа істориків Університету Св. Володимира) //Грані, 2015. №. 11/2 (127). С. 97-102.
77. Тарасенко О.О. Школа істориків Університету Св. Володимира: Микола Іванович Костомаров //Київські історичні студії. 2016. Вип. 1. С. 127-134.
78. Тарасенко Ольга. Професор Володимир Антонович у спогадах учнів // Гілея: науковий вісник, 2015. Том 98. № 7. С. 99-105.

79. Тарасенко О.О. Викладачі школи істориків Університету Св. Володимира у спогадах сучасників (середина 30-х - початок 60-х років XIX ст.) //Емінак: науковий щоквартальник. 2017. 4(20) (Т.1). С. 10-27.
80. Тарасенко Ольга. Становлення та розвиток історичної освіти та науки у Київському університеті у 1834–1884 рр. К.: Логос, 1995. 276 с.
81. Толочко О.П. Київська Русь. К., 1998.
82. Толочко П.П. Кочевые народы степей и Киевская Русь. СПб., 2003.
83. Україна XVII ст.: суспільство, філософія, культура. К., 2005.
84. Українська минувшина. Ілюстративний етнографічний довідник. – К.: Либідь, 1993.
85. Українське бароко: У 2 т. Х., 2004.
86. Українське козацтво: Мала енциклопедія. К.: Генеза, Запоріжжя: Прем'єр, 2002.
87. Український авангард 1910-1930 років: Альбом. К., 1996.
88. Українські страви /упорядник Фік Б.Н. Харків:Світовид, 2002. 256 с.
89. Хижняк З.І. Історія Києво–Могилянської академії. К., 2008.
90. Циганенко В. О., Солових З. Х. Страви із фруктів та овочів. К.: Техніка, 1990. 224с.
91. Шабульдо Ф.М. Земли Юго-Западной Руси в составе Великого княжества Литовского. К., 1987.
92. Шалімов С. А., Шадуро О. А. Сучасна українська кухня / Шалімов С. А., Шадуро О. А. 4-те вид., стереотип. К.:Техніка, 1981. 271с., іл.
93. Шкляр Л. Цивілізаційна ідентичність України: особливості становлення та виклики сучасності //Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку. К., 2010. С.115-134.
94. Шпорлюк Р. Імперія та нації. З історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі. К., 2000.
95. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К., 2005.
96. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV- до середині XVII століття. Волинь і Центральна Україна. К., 2008.

III. ІНТЕРНЕТ - ДЖЕРЕЛА

1. *Козацтво XV-XXI ст. Історія українського козацтва*
2. *Кобзар*
3. *Сайт історії Києва*
4. *Український одяг XIV - XVIII ст. Костюм Запорізького козацтва*
5. *Відлуння віків*
6. *Музейний простір України*
7. *Музеї світу*
8. *Історична правда*
9. *Громадський просвітницький проект «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт».*